

4. Hausman J.A. Joint Ventures, Strategic Alliances, and Collaboration in telecommunications. Regulation, 1991, 14(1). <<http://www.cato.org/pubs/regulation/reg14n1f.html>>

5. Miller R., Glen J., Jaspersen F. International joint ventures in developing countries. <<http://www.worldbank.org/fandd/english/pdfs/0397/050397.pdf>>

6. Макогон Ю.В. и др. Иностранные инвестиции в современных условиях: статистика, опыт, проблемы. - Донецк, ДонНУ, 1994. - 51 с.

7. Юрій С.І. Спільне підприємство в Україні: фінансовий аспект розвитку: Автореф. дис. д. е. н. Київ. держ. екон. ун-т. - К., 1996. - 38 с.

8. Закон України "Про іноземні інвестиції" / Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 26, ст. 357

9. Закон України "Про режим іноземного інвестування" / Відомості Верховної

Ради (ВВР), 1996р., N 19, ст. 80

10. Закон України "Про стимулювання виробництва автомобілей в Україні" / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2000р., N 27, ст. 72

11. Підсумки соціально-економічного розвитку України у 2000 - 2003 роках / Державний комітет статистики України, <21.04.04>, <www.ukrstat.gov.ua>

12. Інвестиційна діяльність / Головне управління зовнішньоекономічних зв'язків та інвестицій КМДА, <27.04.04>, <www.kmd-invest.gov.ua>

13. Rogacheva E., Mikerova J. European FDI in Russia: corporate strategy and the effectiveness of Government promotion and facilitation. September 2003, <21.06.2004>, <www.locomonitor.com/pdf>

Статья поступила в редакцию 21.10.2004

Т. О. ДАНИЛІНА

Донецький національний технічний університет

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сьогодні в світі відбуваються глибокі зміни в усій системі міжнародних відносин. Новою суттєвою їх рисою стала глобалізація. Глобалізація визначає новий етап розвитку світової економічної системи і впливає на національні економічні системи, які є підсистемами світової економіки. Україна як частина світової економіки також підпадає під глобальні впливи, результати яких не є однозначними.

Українські вчені-економісти, як і дослідники усього світу, не залишають без уваги проблему глобальних перетворень. Серед українських авторів, які вивчають фундаментальні процеси глобальних трансформаційних процесів, слід відзначити Філіпенка А.С., Гальчинського А. С., Будкіна В. С., які в роботі [1] наводять всебічний аналіз сучасного стану та перспектив модернізації української економіки в умовах глобалізації, передумов і механізму участі України в міжнародних ринках та інвести-

ційних процесах, дають оцінку природно-ресурсного потенціалу економічного зростання, шляхи реалізації експортного потенціалу України. Новицький В. в роботі [2] розглядає питання національного гео економічного позиціонування, доводить важливість активної й узгодженої в усіх своїх гео економічних компонентах позиції України на міжнародній арені в умовах глобалізації. Білорус О. Г. в роботі [3] розглядає фундаментальні питання глобалістики, наводить ключові моменти дослідження постіндустріальної системи глобалізму. Соколенко С. роботу [4] присвятив визначенню оптимальної стратегії економічного розвитку України в умовах глобалізації. При цьому в сучасних умовах розвитку світової економіки дуже важливим є визначення основних суттєвих напрямків, за якими процеси економічної глобалізації впливають на соціально - економічний

розвиток всередині кожної конкретної країни світового співтовариства, адже кожна країна має свої особливості економічного розвитку. Окремо для України відповідь на запитання, через що і як проявляється в її житті глобалізація, може виявити нові джерела економічного зростання. Також результати дослідження допоможуть зрозуміти і сформулювати деякі перспективні (пріоритетні) напрямки економічного розвитку в нашій країні.

Основною метою дослідження є визначення основних суттєвих напрямків впливу процесів глобалізації на економіку України. Значне місце в статті займає аналіз причин та рушійних сил глобалізації, а також основних показників зовнішньоекономічної діяльності України.

Семантично поняття „глобалізація” пов’язане з англійським словом “globe” (земна куля). Це означає, що процеси глобалізації мають всесвітній характер, охоплюють усі регіони Землі та зачіпляють інтереси усього людства. Навіть з цього поверхневого визначення можна зробити висновок: цей процес має багато аспектів, впливає на різні сфери життя як усього світу, так і окремих країн.

Масштаби дії глобальних змін підтверджують гіпотезу: глобалізація – об’єктивна та немінуча, опиратися її впливу немає сенсу. Важко заперечувати прогресивні сторони цього явища такі, як, наприклад, розширення можливостей ознайомлення з досягненнями світової системи господарювання; вигравш від вільної торгівлі для споживачів на базі конкуренції, яка дає їм можливість вибору та зменшує ціни; зниження трансакційних витрат при просуванні продукції на міжнародні ринки; доступ до прогресивних технологій; підвищення ефективності виробництва завдяки поглибленню розподілу праці, економії на масштабах виробництва і зниженню витрат, оптимізації розміщення ресурсів у світовому масштабі і передачі технологій. Більше того, результати емпіричних досліджень впливу різних аспектів глобалізації на економічне зростання в країнах світу вказують на наявність тісного позитивного зв’язку між індикаторами їх роз-

витку та ступенем глобалізованості [5].

Виникає логічне запитання: якщо цей процес так позитивно впливає на розвиток в країнах, чому ж тоді все частіше можна почути антиглобальні заклики? Слід зазначити, що виступи проти глобальних перетворень не викликані об’єктивними змінами в суспільно-економічному житті людства. Навпаки, ці незадоволення пов’язані із діями конкретних суб’єктів глобалізації, а саме транснаціональних корпорацій (ТНК), міжнародних організацій та деяких розвинених країн. Цілком справедливим є небажання бути сировинним додатком або відчувати наслідки розміщення в країні “брудних” виробництв. А між тим могутність агентів глобалізації зростає. Так, згідно зі звітом про торгівельну кампанію “Make Trade Fair”, щорічні зарубіжні обсяги продажу 100 найбільших ТНК нараховують близько 2,1 трлн. дол. США. Для порівняння цей показник складає 7% глобального ВВП або 25% світової торгівлі. В результаті порівняння обігу активів ТНК з ВВП, виявляється, що 100 найбільшими економічними суб’єктами в світі є не країни, а ТНК [6]. Зважаючи на такі факти можна зробити висновок, що існує загроза переходу контролю над економікою окремих країн від уряду в інші руки, у тому числі до більш могутніх держав, ТНК або міжнародних організацій, що само по собі є джерелом серйозних конфліктів.

Однією з основних негативних тенденцій перетворення світу на єдине ціле з точки зору економіки є зростаюча взаємозалежність країн. Тобто, будь-яка значна подія, що сталася в одному куточку світу, обов’язково відбивається на діловій активності всередині певної країни. Надмірна відкритість економіки вже спричинила світові кризи і депресії, в результаті яких світ вдавався до політики протекціонізму і відгороджування від міжнародних відносин (досить згадати Велику Депресію у 1930-х роках або світову фінансову кризу 1998 року) [7].

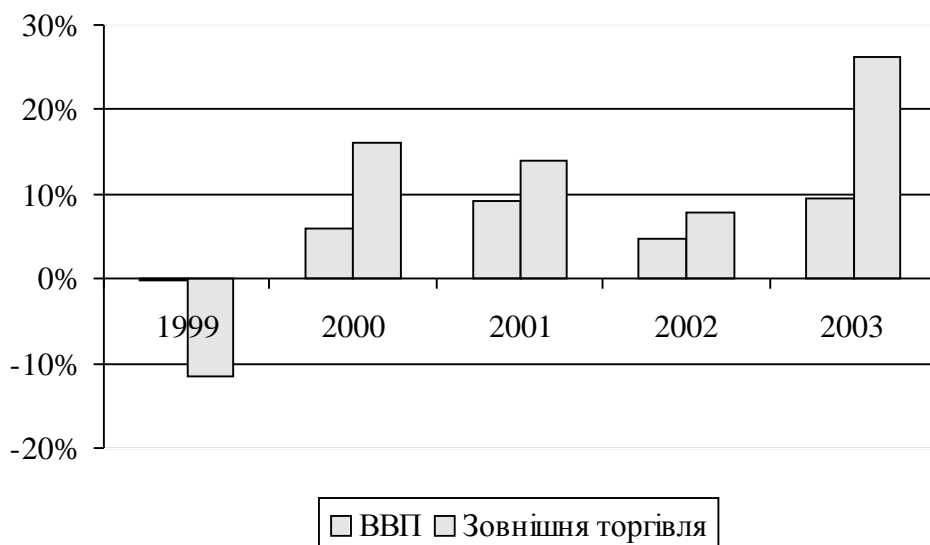
Отже, очевидно, що у кінцевому рахунку глобалізація несе країнам і нові загрози, і нові можливості. При цьому спро-

би обмежити чи відтягнути на більш пізні терміни ефект глобалізації призводять лише до зменшення вигод від неї і збільшенню витрат. Швидше за все країни, яким не вдасться пристосуватися до умов глобальної торгівлі, відстануть від держав, які це зроблять. Стає ясно, що ізолюватися від усього світу не має сенсу, але і контролювати вплив негативних глобальних змін необхідно. Тобто виникає потреба у виваженій зовнішній політиці для кожної країни.

Для України аналіз впливу глобалізації на її економічний розвиток набуває ще більшого значення, якщо розглянути важливість зовнішнього сектору в її еко-

номії. Показовими тут є наступні дані: експорт у структурі ВВП США, Японії складає лише 10%, у Франції та Польщі – близько 20%, в Україні – понад 60% (частка експорту товарів – 50%, а послуг – близько 13% від ВВП). Отже понад 60% робочих місць у нашій країні існують завдяки виробництву саме експортних товарів та послуг [8].

Гіпотеза про вплив зовнішньої торгівлі на економічне зростання може бути підтверджена даними Держкомстату та НБУ про економічний розвиток України, наочно представленими на рис. 1.

Розраховано за джерелами [9], [10]

Рис. 1. Щорічні темпи приросту ВВП і зовнішньої торгівлі

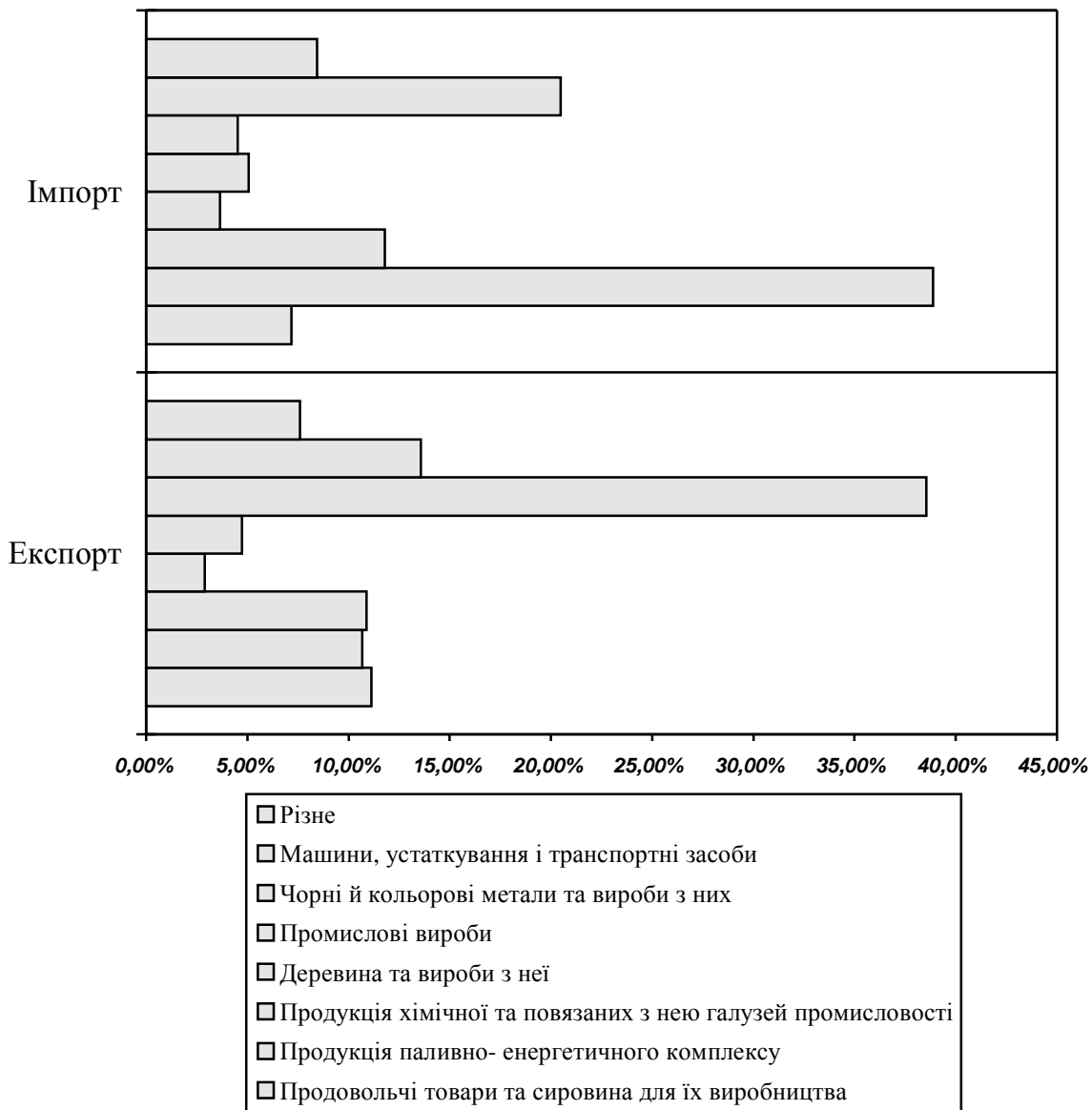
З рис. 1 видно, що темпи приросту української економіки пропорційні до темпів приросту її зовнішньої торгівлі. Здавалося б, що відкритість України має стимулювати економічний розвиток через користування благами від участі в світових глобалізаційних процесах. Але подальший аналіз свідчить про спростування цієї гіпотези.

В першу чергу уваги заслугове структура товарного експорту України (див. рис. 2).

З рис. 2 видно, що основною статтею експорту в нашій країні є “Чорні і ко-

льорові метали та вироби з них” (майже 40%). В структурі товарного імпорту (див. рис. 2) переважає продукція паливно-енергетичного комплексу.

Наведені дані свідчать про те, що зовнішня торгівля для України не грає ролі носія економічного розвитку. Адже загальносвітовою тенденцією в торгівлі товарами і показником розвиненості економіки країни є обмін продукцією високих технологій. В той же час експорт продукції низького ступню переробки є характерним для найменш розвинених країн [11].

Розраховано за джерелом [9]

Рис.2. Середньорічна структура товарного експорту та імпорту України за період 1999-2003 р. р.

Розглядаючи динаміку зовнішньої торгівлі, обов'язково треба розглянути експорт та імпорт послуг. Торговля послугами є дуже важливою для розвитку національної економіки, оскільки якісні послуги, як зазначається у щорічному звіті Світового банку про розвиток за 2002 р. [12], не тільки забезпечують прямі вигоди для споживачів, але й допомагають сформувавши загальний економічний результат. Розвинений, вправно керований фінансовий сектор є основним фактором перетворення збережень на інвестиції, забезпечуючи

ефективне використання ресурсів, а також розподілення ризиків в економіці. Покращення телекомунікаційних послуг призводить до численних економічних вигод, оскільки ці послуги є основним засобом передачі інформації і знань. Їх важливість проявляється у розповсюдженні Інтернету як засобу економічних взаємодій. Так само, як і телекомунікаційні, транспортні послуги грають важливу роль у руху товарів від виробника до споживача і є одним з основних факторів, які впливають на здатність країни брати участь у світовій торгів-

лі. Ділові послуги (наприклад, послуги з розрахунків або юридичні послуги) сприяють зниженню трансакційних витрат. Послуги з освіти й охорони здоров'я необхідні у створенні "людського капіталу". Послуги з роздрібною і оптовою торгівлю забезпечують зв'язок між виробником і споживачем. Розробка програмного забезпечення – це послуги, які виникли у сучасній економіці, заснованій на знаннях, і є невід'ємною частиною сучасного процесу виробництва. Особливе значення у подоланні негативних наслідків економічної діяльності у зовнішньому середовищі мають послуги екологічних служб. Отже, безсумнівно, сфера послуг сьогодні визначає розвиток світової економіки й усіх національних економік.

За даними НБУ [10] в період з 1999 по 2003 р. р. в Україні середньорічна частка послуг у зовнішньоторговельному обороті складає близько 18%, у той же час у світі третинний сектор є об'єктом майже четвертої частини усіх міждержавних торговельних трансакцій. Що стосується структури торгівлі послугами в Україні, то майже 40% складає частка міжнародних перевезень. Останніми роками досить динамічно розвивається торгівля туристичними послугами (середньорічний темп приросту складає близько 30%). Такі категорії послуг, як комп'ютерні та інформаційні (3% від загального обсягу торгівлі послугами), ліцензійні (12%), фінансові (3%), наукові та конструкторські (16%), займають не перше місце у зовнішній торгівлі України, що свідчить про недостатньо розвинений її третинний сектор.

Важливою складовою економічного розвитку будь-якої країни є прямі іноземні інвестиції (ПІІ). Вважається, що активний рух прямих іноземних інвестицій є одним з основних джерел трансферу новітніх технологій. Відомо, що в Україні низький рівень залучених іноземних інвестицій пояснюється несприятливим інвестиційним кліматом у правовому, економічному та інфраструктурному аспектах, а також недоліками у приватизаційній політиці. В результаті, порівняно з країнами Східної Європи, Україна залишається менш приваб-

ливою для іноземних інвесторів. Враховуючи низький обсяг залучених до України ПІІ, при значній долі в ньому інвестицій з офшорних зон (Кіпр, Віргінські острови), стає зрозумілим, що основні вкладення робляться із капіталу українського походження. Найбільш привабливими галузями для іноземного інвестування в Україні є торгівля та посередництво в торгівлі (у 2003 р. за даними НБУ [10] у цю сферу надійшло 13,7% від загального обсягу залучених ПІІ), пошта та зв'язок (13,3%), харчова промисловість та переробка сільськогосподарських продуктів (8,8%), машинобудування (8,6%). І хоча аналіз структури вкладення іноземних інвестицій за галузями свідчить про позитивні зрушення, для України ПІІ не виконують функцію основного двигуна прогресивних змін в економіці.

Характеристика потоків зовнішньоекономічної діяльності відбиває напрямки впливу глобалізації на економічний розвиток в країні. В той же час кожна держава світу використовує ряд регуляторних заходів, що можуть певним чином обмежувати участь останньої у світових економічних стосунках. Логічним є захист таким чином від негативних наслідків глобалізації. Але частіше наявність методів регулювання (явних чи неявних) зовнішньоекономічної діяльності "захищає" не тільки від шкоди, але і від вигод та перспектив, що відкриваються перед країною разом із виходом на світовий економічний простір. В нашій країні присутні як явні, так і неявні обмеження зовнішньоекономічної діяльності. Серед явних обмежень можна вказати імпортні квоти на обмежену кількість товарів, мінімальні індикативні ціни на експорт обмеженої кількості продукції, імпортне мито, експортні податки на деякі види товарів. До неявних обмежень відносяться неузгодженість технічних стандартів з міжнародною практикою. Так, обов'язковій сертифікації в Україні підлягають імпортні товари, навіть якщо вони сертифіковані в країнах походження. Через це фірми-експортери зазначають незручність у зв'язку з відсутністю гармонізованості українських і міжнародних стандар-

тів, а також відсутністю міжнародного визнання українських сертифікатів.

За даними Міжнародної фінансової корпорації (МФК), значну перешкоду для здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні становить в останні роки відшкодування ПДВ експортерам, а також занадто високі експортно-імпортні тарифи. Однією з складніших регуляторних перешкод ведіння бізнесу в Україні є процес дотримання митних правил. Зокрема, на думку підприємців, митні процедури занадто дорого коштують, займають багато часу і є занадто ускладненими. Порушення, на які найчастіше вказують керівники підприємств, що займаються експортно-імпортною діяльністю, виникають при заповненні митних документів, проходження митного контролю та перетину державного кордону. Крім того, зазвичай підприємства додатково сплачують 25% від офіційно установленої вартості митних процедур у якості неофіційних платежів під час проходження митних процедур [13].

Аналіз деяких показників зовнішньоекономічної діяльності України показує, що не зважаючи на досить відкриту економіку України, ми не можемо користуватися благами від глобальних процесів. Це відбувається через ряд факторів, зумовлених трансформаційним характером економічної системи в Україні. Однобічність розвитку структури зовнішньої торгівлі товарами на користь продукції з низьким ступенем переробки свідчить про низький статус української економіки з точки зору конкурентоспроможності таких товарів на зовнішніх ринках. Торгівля послугами характеризується значною часткою в її структурі транспортних витрат. Низький рівень залучення ПІІ в Україну виявляє несталість економічного становища, низьку результативність реформ, зарегульованість підприємницької діяльності, а також відсутність інституційної бази (інфраструктури) розвитку в країні. Значна частка інвестицій з офшорних зон та галузева структура залучених інвестицій свідчать про те, що країною походження іноземного капіталу насправді є сама Україна.

З іншого боку, процес глобалізації,

який включає Україну у високотехнологічне конкурентне середовище, зумовлює необхідність формування інноваційної моделі розвитку, в якій роль головного джерела довготривалого економічного зростання і розвитку відіграють наукові надбання та їхнє застосування.

Україна належить до держав з вагомим науковим потенціалом. Підтвердженням тому є наявність визнаних у світі наукових шкіл, створення нових матеріалів, біотехнологій, електрозварювання, а також розробка унікальних технологій у галузі інформатики, телекомунікацій та зв'язку, авіаційній та ракетно-космічній галузях.

Розгалужена мережа наукових організацій, що діє в Україні, охоплює широкий спектр галузей науки і техніки і здатна за сприятливих умов забезпечувати реалізацію науково-технічного прогресу та інноваційної перебудови української економіки. Так, у 2002 р. наукові та науково-технічні роботи виконували 1477 організацій, у галузі технічних наук працювало майже 55% організацій, які виконують наукові та науково-технічні роботи, в галузі природничих та суспільних наук – 30% та 9,3% відповідно. На 1 січня 2003 р. виконанням наукових та науково-технічних робіт в організаціях, підприємствах та установах України займалося майже 143 тис. спеціалістів. У цілому насиченість України науковими кадрами залишається досить високою і знаходиться на рівні східноєвропейських країн (5,3 виконавця наукових та науково-технічних робіт на 1000 осіб економічно активного населення) [14, 58-60].

В той же час, на відміну від розвинутих країн, які до 85-90% ВВП забезпечують через виробництво та експорт наукомісткої продукції, Україна, посідаючи за кількістю науковців одне з перших місць у світі, поки що розвивається без суттєвого використання наукових досліджень. Частка вітчизняної наукомісткої продукції становить близько 0,1% на світовому ринку високотехнологічної продукції. Україна представлена на цьому ринку переважно продукцією оборонно-промислового комплексу та авіаційної промисловості. Крім

того інноваційна діяльність українських підприємств залишається низькою, про що свідчать дані з таблиці 1 [14, с.112].

Таблиця 1

Основні показники інноваційної діяльності промислових підприємств України [14, с.113]

Показник	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.
Кількість підприємств, що впроваджували інновації	1491	1503	1506	1238
у % до загальної кількості	14,8	14,3	14,6	12,7
Кількість освоєних нових видів техніки, найменувань	631	610	520	710
Кількість впроваджених нових технологічних процесів	1403	1421	1142	1482
З них ресурсозберігаючих	430	469	430	606

Реалізація інноваційної стратегії розвитку зумовлює прискорений розвиток високотехнологічних виробництв, які виробляють наукомістку продукцію, формування експортного потенціалу цих виробництв, підвищення технологічного рівня підприємств завдяки прогресивним вітчизняним і світовим науково-технічним досягненням.

В Україні існують усі необхідні складові для інноваційного розвитку в умовах глобалізації. Спираючись на дані Стратегії економічного і соціального розвитку України на 2004-2015 р. р. [14, 122-128], серед таких складових інноваційного потенціалу України можна відзначити наступні:

1) ресурсозберігаючі технології:

- технологія спалювання високозольного низькосортного вугілля в циркулюючому киплячому шарі, принципово нова газова апаратура;

- розробки, спрямовані на зменшення викидонебезпечності у вугільних шахтах та використання ефективних методів боротьби з раптовими викидам вугілля, породи та газу;

- розробки, спрямовані на значну економію палива у промисловості та комунальному господарстві;

- дослідження, пов'язані з використанням нетрадиційних джерел енергії (системи комплексного використання термаль-

них вод, сезонне використання сонячної енергії, використання теплоти від спалювання твердих побутових відходів).

2) нові матеріали та види продукції:

- нанотехнології, що дозволяють конструювати об'єкти, здатні з молекулярною точністю забезпечити значне поліпшення властивостей матеріалів;

- нові способи одержання нанокompatивів на основі електропровідних полімерів;

- наукові дослідження, присвячені розробці дефіцитних імпортозаміщуваних речовин та матеріалів (вже існують засоби модифікування скандієвих сплавів на основі алюмінію);

- високий потенціал щодо створення органічних матеріалів багатогалузевого використання з новими функціями, досконалішою технологією виготовлення із застосуванням доступної сировини, що є важливою технічною передумовою виготовлення нової конкурентоспроможної продукції, що пропонується для серійного виробництва та продажу на зовнішніх і внутрішніх ринках.

3) біотехнології:

- нові лікарські препарати та біологічно активні речовини, у т. ч. Протипухлинний препарат „Мебіорон”, вже випробуваний у клінічних умовах;

- наукові розробки, необхідні для агропромислового комплексу України, такі

як інтродукція та акліматизація рослин, радіобіологія, проблеми гідро-, космічної та гравітаційної біології, раціональне використання ресурсів живої природи, екології та ін.;

- запропоновані вдосконалені діагностичні методи в лікуванні різноманітних захворювань людини;

- створені нові високоякісні та високоврожайні сорти озимої пшениці, жита, кукурудзи, сої, деякі сорти плодових, кормових, прямих, овочевих та квіткових культур.

4) ракетно-космічні та авіа космічні технології (з 22 базових технологій ракетно-космічної галузі Україна володіє 17):

- серійне освоєння принципово нових моделей літаків;

- дослідження різних типів спорадичного сонячного випромінювання, які використовуються для визначення змін кліматичних умов життєдіяльності на Землі, що особливо важливо для підвищення ефективності сільського господарства;

- розробка математичних моделей динаміки орбітального кутового руху мікросупутників, завдяки чому вирішуються завдання оптимізації основних проектних параметрів виробництва супутників, визначення їхніх технічних характеристик з урахуванням умов застосування.

5) технології оборонно-промислового комплексу (ОПК):

- інформаційні технології;
- активна та пасивна техніка міліметрового діапазону хвиль;

- оптико-волоконні системи видимого, ближнього і далекого ІЧ-діапазонів;

- радіолокаційні системи різних частотних діапазонів;

- ракетні технології;

- авіаційні технології.

В той же час, за розрахунками Міжнародного торговельного центру (International Trade Centre) (див. табл. 2)

існує ряд країн, у міжнародному співробітництві з якими для України відзначається значний нереалізований торговельний потенціал.

Основними напрямками економічного розвитку України мають бути наступні:

1) використання високих технологій у виробництві експортної продукції. Збільшення імпорту високотехнологічних товарів та нових технологій.

2) розвиток торгівлі послугами. З урахуванням великомасштабного наукового потенціалу нашої країни, в її структурі повинні переважати наукові та конструкторські послуги.

3) удосконалення митних правил. Прийняття Митного кодексу в Україні, який би упорядкував існуючу правову базу з регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

4) запровадження інформаційних технологій в науково-дослідницькій роботі. Утворення розвиненої мережі Інтернет з метою забезпечення вільного доступу до наукових інформаційних ресурсів України та світу.

5) посилення повноважень регіональних органів управління в частині реалізації можливостей приваблення іноземного капіталу через механізм спеціальних економічних зон.

6) утворення організаційно-правових умов по використанню нових способів мобілізації фінансових ресурсів в контексті глобалізації економіки (комплексне рішення питань легалізації фінансових операцій, які здійснюються через мережу Інтернет).

7) активація роботи із забезпечення гармонізації українських і міжнародних стандартів та міжнародного визнання українських сертифікатів.

Таблиця 2

Нереалізований зовнішньоторговельний потенціал України [15]

Країна імпорту	Фактичні обсяги торгівлі за період з 1998 по 2002 р. р. у тис. дол. США	Торговельний потенціал, тис. дол. США	Невикористаний торговельний потенціал
Германія	504038	1746409	55%
Білорусія	358789	745946	35%
Польща	158668	326674	35%
Японія	136074	463109	55%
Франція	133989	759034	70%
Нідерланди	105901	257471	42%
Великобританія	74327	792583	83%
Бельгія	58148	160205	47%
Данія	28958	134895	65%
Норвегія	25547	61277	41%
Швейцарія	18286	113746	72%
Фінляндія	14592	88270	72%
Швеція	5813	158857	93%
Австралія	3703	11891	53%
Ірландія	3002	30835	82%
Уганда	229	430	31%
Ісландія	227	1496	74%
Ямайка	179	458	44%
Болівія	81	291	56%
Бахрейн	0	1953	100%
Беліз	0	31	100%
Бразилія	0	28609	100%
Кот-д'Івуар	0	831	100%
Домініканська республіка	0	17	100%
Гренада	0	28	100%
Гондурас	0	280	100%
Кенія	0	722	100%
Мадагаскар	0	269	100%
Мальдиви	0	35	100%
Непал	0	402	100%
Парагвай	0	286	100%
Сурінам	0	206	100%

Література

1. Філіпенко А.С., Будкін В.С., Гальчинський А.С. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть.- Київ: Либідь, 2002, 470 с.
2. Новицький В. Геоекономічні пріоритети України в контексті сучасного світогосподарського порядку //Економічний Часопис-XXI.- 2004.-№5.
3. Білорус О. Глобалізація і нова парадигма глобального постіндустріального розвитку //Економічний Часопис-XXI.- 2002.-№10.
4. Соколенко С. Стратегії економічного росту та формування нових виробничих систем в епоху глобалізації. //Економічний часопис-XXI.- 2003. -№5. - с. 11-17.
5. Dreher A. Does Globalization Affect Growth?.- Development and Comp Systems

0210004, Economics Working Paper Archive at WUSTL Revised.– 2003. <<http://econwpa.wustl.edu:80/eps/dev/papers/0210/0210004.pdf>>. 20.09.2003.

6. Watkins, K., Fowler, P. Rigged rules and double standards: trade, globalization, and the fights against poverty. Oxfam report.– 2001.–276p.<http://www.maketrade-fair.com/assets/english/Report_English.pdf>. 26.06.2003.

7. Intriligator, M. D. Globalization of the world economy: potential benefits and costs and net assessment.– Policy Brief No.33.–Los Angeles: Milken Institute, 2003.–24 p. <http://www.milkeninstitute.org/pdf/globalization_pb.pdf>. 7.10.2002.

8. Стан платіжного балансу України за 9 місяців 2000 року. //Вісник НБУ, №2, 2001,с. 5-9.

9. Бюлетень Національного банку України.–2004.–№7/2004(138).–162 с.

10. Платіжний баланс України за 2003 рік.–К: Національний банк України, 2004.–86 с.

11. Global Economic Prospects and the Developing Countries.–Washington, DC, USA: the World Bank, 2003. – 294 p.

<<http://www.worldbank.org/prospects/gep2004/index.htm>>. 04.09.2003.

12. Global Economic Prospects and the Developing Countries.–Washington, DC, USA: the World Bank, 2002. – 219 p. <<http://www.worldbank.org/prospects/gep2002/index.htm>>. 09.12.2002.

13. Неміцкас А., Сенчук Б., Бабкін О. Україна: Чи сприятливі умови для підприємницької діяльності? – МФК.–2002 р.–131 стор. <[http://ifcln1.ifc.org/ifcext/per.nsf/AttachmentsByTitle/Ukraine_SMESurvey_2002_Ukrainian/\\$FILE/Ukraine_SME_survey_2002_ukr.pdf](http://ifcln1.ifc.org/ifcext/per.nsf/AttachmentsByTitle/Ukraine_SMESurvey_2002_Ukrainian/$FILE/Ukraine_SME_survey_2002_ukr.pdf)>.20.10.2003.

14. Гальчинський А. С., Геєць В. М. та ін. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки)// Шляхом Європейської інтеграції. -К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004.– 416 с.

15. Ukraine. Current Trade vs. Trade Potential (based on TradeSim, version 2). – ІТС, 2003. <http://www.intracen.org/countries/structural03/ukr_7.pdf>.30.10.2003.

Стаття постуила в редакцію 01.11.2004

А. А. ДІРКО,

Донецький національний технічний університет

ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ-РЕЦИПІЄНТА

Останнім часом проблеми економічного розвитку викликають величезний інтерес не лише вчених економістів, а й широкої спільноти; питання економічного зростання все частіше й частіше обговорюються на конференціях і в пресі. Одним з найбільш гострих питань сьогодення виступає питання факторів економічного зростання. Набуває популярності думка про те, що в сучасних господарчих системах роль класичних факторів розвитку, зокрема, інвестиційного процесу, стає все менш помітною і на світову “арену” виходить такий фактор зростання, як інформація чи знання.

Між тим традиційною є думка, що саме інвестиційна діяльність і циклічність процесів відтворення зумовлюють економічний прогрес будь-якої економіки, який неможливо уявити без ефективно сформованої конкурентноздатної ринкової економіки. Остання ж, в свою чергу, вимагає мобілізації усіх національних ресурсів та абсолютного використання усіх національних переваг. Тож, поза увагою не можна залишати ті інвестиційні джерела, які перебувають за межами країни і які здатні підсилити темпи економічного зростання. Для деяких країн саме міжнародна інвес-